

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 311)

Kamu Hizmetleri ile İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinde Bunlardan Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Gidilmesi Halinde Uyulması Gereken İlkelere Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/616)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-2/234

13.1.2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 11.1.2000 tarihinde kararlaştırılan "Kamu Hizmetleri ile İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinde Bunlardan Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Gidilmesi Halinde Uyulması Gereken İlkelere Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

GENEL GEREKÇE

13.8.1999 tarihli ve 4446 sayılı Kanunla Anayasanın 125 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi ve milletlerarası tahkime ancak yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilmesi hükmü getirilmiştir.

Söz konusu Anayasa değişikliğine paralel olarak kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde tahkim yoluna gidilmesi halinde sözleşmede uyulması gereken ilke ve esaslar ile milletlerarası tahkime ilişkin ilkeleri belirlemek amacıyla bu Kanun Tasarısı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – Madde ile, Kanunun amacı olarak, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözülmesinin öngörülmesi durumunda, taraflarca sözleşme yapılırken uyulması gereken ilke ve esasların belirlenmesi öngörülmüştür.

Madde 2. – Madde ile, tahkim yolu, milletlerarası tahkim anlaşması, yabancılık unsuru ve sözleşme kavramlarının tanımı yapılmıştır.

Madde 3. – Madde ile, yabancılık unsuru taşıyan kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde tahkim yoluna gidilebilmesinde uyuşmazlıkların çözüm yerleri belirlenmiştir.

Madde 4. – Madde ile, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde yargı yolu dışında tahkim yolunun öngörülmesi halinde; bunun sözleşmeye konulacak tahkim şartı veya ayrı bir tahkim sözleşmesi yoluyla yapılabileceği öngörülmüş ve tahkim anlaşmasının nasıl yapılacağı, tahkim şartı veya tahkim sözleşmesinde belirtilmesi gereken hususlar ayrıntılı olarak ifade edilmiştir.

Madde 5. - Madde ile, İmtiyaz Sözleşmelerine ilişkin olarak verilen hakem kararlarının temyizinin Yargıtay'da, tamama ve tenfizinin ise asliye hukuk mahkemelerinde görüleceği hükme bağlanmıştır.

Madde 6. - Madde ile, bu Kanunda ve usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası anlaşmalarda hüküm bulunmaması halinde 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile 2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun tahkim ile ilgili hükümlerinin uygulanması öngörülmüştür.

Madde 7. - Madde ile, 8.6.1994 tarihli ve 3996 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinde değişiklik yapılarak, 3096 ve 3465 sayılı kanunlara tabi olarak yap-ışlet-devret modeline göre başlatılmış proje ve işlere ilişkin sözleşmelerin, görevli şirketin başvurusu ve ilgili idarenin müracaatı üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilmesinden itibaren üç ay içerisinde özel hukuk hükümlerine göre yeniden düzenlenebilmesi hükme bağlanmıştır.

Geçici Madde 1. - Madde ile, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kamu hizmeti ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerine göre başlatılmış olan proje ve işlere de bu Kanun hükümlerinin uygulanabilmesine imkân tanınmıştır.

Madde 8. - Yürürlük maddesidir.

Madde 9. - Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/616
Karar No. : 16*

19.1.2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuzun 18.1.2000 tarihli 18 inci birleşiminde Devlet Bakanı Sayın Edip Sadler Gaydalı ve ilgili bakanlıklar temsilcilerinin de katılmalarıyla geneli üzerinde görüşmeleri tamamlanan, ancak ayrıntılı bir biçimde bir kez daha incelenmesi amacıyla alt komisyona havale edilen, Kamu Hizmetleri ile İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinde Bunlardan Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Gidilmesi Halinde Uyulması Gereken İlkelere Dair Kanun Tasarısı, Komisyonumuzun 19.1.2000 tarihli 19 uncu birleşiminde, alt komisyon raporu da dikkate alınarak, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Cumhur Ersümer ile Başbakanlık, Adalet ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıkları ve Hazine Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi yabancılık unsurunun tanımına 18.1.1954 tarihli ve 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa atıfta bulunularak açıklık getirilmek amacıyla yeniden düzenlenmiştir.

Tasarının çerçeve 7 nci maddesiyle 8.6.1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapılması Hakkında Kanunun geçici 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi öngörülmektedir.

Fıkra yapılan yeni düzenlemelerle, atıfta bulunulan 3096 ve 3465 sayılı Kanunların tarihleri ve adları yazılmış ve bu kanunlar kapsamındaki amaç ve kapsama uygun tanımlanalar getirilmiştir. Böylece ilgili kanunlardaki düzenlenmelere uygun atıf yapılması sağlanarak madde gerekçesinin yalnızca yap-ışlet-devret modelini kapsadığı şeklindeki eksiklik giderilmiştir.

Tasarının diğ er maddeleri Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

13.8.1999 tarihli ve 4446 sayılı Kanunla Anayasanın 125 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değ iş iklikle, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaş ma ve sözleşmelerinde bunlardan doğ an uyuş mazlıkların milletlerarası tahkim yoluyla ç özü lmesi ve milletlerarası tahkime ancak yabancılık unsuru taşıyan uyuş mazlıklar için gidilebilmesi hükmü getirilmiştir. Söz konusu Anayasa değ iş ikliğine paralel olarak kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaş ma ve sözleşmelerinde tahkim yoluna gidilmesi halinde sözleşmede uyulması gereken ilke ve esaslar ile milletlerarası tahkime ilişkin ilkelere belirlemek amacıyla hazırlanan Tasarının, bir an önce kanunlaş masını uygun gö ren komisyonumuz, İ ç tüz üğ ün 52 nci maddesi gereğince Genel Kurulda öncelikle gö rüş ü lmesine karar vermiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Baş kan	Baş kanvekili
<i>Enin Karaa</i>	<i>Turhan Tayan</i>
Kütahya	Bursa
Sözcü	Kâtip
<i>Mehmet Nacar</i>	<i>Mustafa İlmen</i>
Kilis	Edirne
Üye	Üye
<i>Adnan Fatih Özdemir</i>	<i>Ramazan Toprak</i>
Adana	Aksaray (Muhalefîm)
Üye	Üye
<i>Ali Arabacı</i>	Yasin Hatiboğ lu
Bursa	Çorum (Toplantıya katılmadı)
Üye	Üye
<i>Beyhan Aslan</i>	<i>Mehmet Sadri Yıldırım</i>
Denizli	Eskişehir (Muhalefet ş erhimiz var)
Üye	Üye
<i>Stileyman Turan Çirkin</i>	<i>İsmail Aydın</i>
Hatay	İstanbul
Üye	Üye
<i>Mehmet Gül</i>	<i>A. Nazlı Ilıcak</i>
İstanbul	İstanbul (Muhalefet ş erhim var)
(Toplantıya katılmadı)	Üye
Üye	Üye
<i>Nazire Karakuş</i>	<i>Edip Ö zbaş</i>
İstanbul	Kahramanmaraş
Üye	Üye
<i>Sevgi Esen</i>	<i>Cemal Ö zbilen</i>
Kayseri	Kırklareli
(Muhalefet ş erhimiz var)	

Üye İsmail Çevik Nevşehir	Üye Yekta Açıkgöz Samsun
Üye Erdoğan Sezgin Samsun (Muhafifim)	Üye Yaşar Topçu Sinop
Üye Yahya Akman Şanlıurfa	Üye Kamer Genç Tunceli

(Muhafifim, muhalefet şerhim eklidir.) (Muhafifim, muhalefet şerhim eklidir.)

ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

1/616 sıra sayılı "Kamu Hizmetleriyle İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinde Bunlardan Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Gidilmesi Halinde Uyulması Gereken İkelere Dair Kanun Tasarısı" ile ilgili muhalefet şerhim aşağıdadır.

Tasarının 2 nci maddesi e bendinde belirtilen "şirket ortaklarından en az birinin... yabancı kaynaklı olması" ibaresi belirsizdir, muğlaktır. Neyi ifade ettiği açık değildir. Bu hususta, komisyon toplantısındaki Hazine temsilcileri ile Adafet Bakanlığı temsilcilerinin açıklamaları bile yoğun çelişkiler arz etmiştir. Buradaki "yabancı unsur" "özel kişi" midir? "tüzel kişi" midir? belli değildir. Ayrıca yabancı unsurun, şirket hissesi miktarı belirtilmemiştir. Daha açık bir ifadeyle, sözleşme ve şartlaşmayı imzalayan şirketin yabancı ortağının hissesi örneğin milyarda bir oranında olabilir. Böyle bir şirkete yabancılık unsuru taşıyan bir şirket denilebilir mi? Özellikle de, kendisi T.C. vatandaşları olan bir babanın aile şirketinde, başka bir ülke vatandaşı olan oğlu, hisse sahibi olduğu takdirde, bu şirkete yabancı unsur taşıyan şirket (?) denilebilir mi?

Tasarının 3 üncü maddesi (b) ve (c) bentleri uyarınca, milyarda bir yabancılık unsuru taşıyan bir şirket, uyuşmazlıklarını, yabancı bir ülkede, yabancı bir hukuka göre karar verecek hakem veya hakem kurulu ya da milletlerarası bir tahkim kuruluna götürebilecektir. (Kaldı ki Türk Hukukunda milletlerarası tahkim kurulu konusunda herhangi bir mevzuat yoktur) Daha açık bir ifadeyle, 1 milyon TL. sermayesi bulunan bir şirkette, 1 TL. lik hissesi bulunan bir kişi nedeniyle, muhtemel bir uyuşmazlık, Türk Yargı Organları önünde çözülemeyecek, bu madde uyarınca, yabancı ülkede, o ülke mevzuatına göre teşkil edilecek hakem veya hakem kurulu önünde çözülecektir.

Tasarının 7 nci ve Geçici 1 inci maddeleri uyarınca, tahkim düzenlemelerinde geriye dönük yitirirlik getirilmektedir. Bir başka ifadeyle, Danıştay'ın inceleme yetkisinin -yargı yetkisinin de geriye dönük olarak kaldırılması öngörülmektedir. Bu uygulama, açıkça yargıya müdahaledir, hukuk devleti ilkesini yok saymaktır.

Her ne kadar tasarının gerekçesinde, amacın, yabancı sermayeyi ülkeye çekmek olduğu ifade edilmişse de bunda samimiyet yoktur. Çünkü, milyarda bir hisseye sahip yabancı bir kişi, ortağı olduğu şirketin bütün uyuşmazlıklarını, yabancı ülkenin hakem veya hakem kuruluna götürmesi mümkün ise, amacın, yabancı sermayeyi ülkeye çekmek değil, yerli sermayeyi, Türk Yargı Organlarının denetiminden kaçırmak olduğu aşikardır.

Amaç, yabancı sermayeyi ülkeye çekmek ise, bu konuda, tasarıda ciddi bir hüküm yoktur. Bu amaçla verilen önergeler reddedilmek suretiyle, amacın, tasarıda ifade edilemeyen şeyler olduğu konusunda şüpheler uyanmıştır.

Tasarının Komisyonunda görüştürülmesinin bitimini müteakip muhalefet şerhi yazımı izin verilen bir buçuk saatlik süre yetmemesi nedeniyle yukarıda arz ve izaha çalıştığım gerekçelerle tasarıya muhalifim.

19.1.2000
Ramazan Toprak
Aksaray

MUHALEFET ŞERHİMİZ

I – ANAYASA'YA AYKIRILIK İDDİAMIZ :

a) 2 c maddesi, 13.8.1999 tarihli Anayasa değişikliğinin muhtevasını ve maksadını aşar mahiyettedir.

Anayasa'daki tahkime ilişkin değişiklik, yabancı sermayeyi ülkemize getirmeye yöneliktir. Yapılan düzenlemede, hâkim unsuru yerli sermayeden oluşan, sadece cüzi miktarı yabancı olan bir yatırım dahi, yabancılik unsuru taşıyor, biçiminde nitelendirilip, tahkim kapsamına alınmaktadır.

Yabancılik unsuru daha iyi tarif edilmeli, Anayasa'nın tadil amacına, bu şekilde uyum sağlanmalıdır.

b) 13.8.1999 tarihinde Anayasa değişikliği yapıldığına göre, 7 nci ve geçici 1 inci maddeler, Anayasaya aykırıdır; çünkü, değişiklikten önceye yönelik bir uygulama öngörülmektedir.

Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde, bunlardan doğan uyuşmazlıklarda, tahkim yoluna gidilmesi halinde uyulması gereken ilkelere dair kanun tasarısının 7 nci maddesi ve Geçici 1 inci maddesi metinden çıkarılmalıdır.

– Yap-İşlet – Devret modeli çerçevesindeki projelerin, sözleşmeler imzalanıp yürürlüğe girmiş bile olsa, tahkimden yararlandırılması teşebbüsü Danıştay Kanunundaki değişiklik dolayısıyla, Adalet Komisyonuna getirildi ve 46 sözleşmeyi ilgilendiren böyle bir düzenleme Adalet Komisyonu çoğunluğu tarafından reddolundu.

– Bilahare, "Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret modeli çerçevesinde yaptırılması hakkındaki 298 sıra sayılı kanun tasarısı" Plan ve Bütçe Komisyonuna sevk edildi. Bu kanun tasarısının üçüncü maddesi, Adalet Komisyonunda reddedilen düzenlemelerin benzerini ihtiva ediyordu; kanunun yayımından itibaren 1 ay içinde başvuran, Yap-İşlet-Devret kapsamındaki sözleşmelerle, 3096 ve 3465 sayılı kanuna tabi bütün proje ve işlere tahkim hakkının tanınacağı hususu, 298 sıra sayılı "Yap-İşlet-Devret" tasarısında yer almıştı.

Böylece Adalet Komisyonunda reddedilen hükümden, daha da kapsamlı bir düzenleme getiriyor, sadece enerji ile ilgili 46 proje değil, Bayındırlık, İmar ve İskân Bakanlığı ile Ulaştırma Bakanlığına bağlı diğer sözleşmeler de, bu haktan, geriye dönük olarak yararlandırılıyordu.

298 sıra sayılı Kanunun söz konusu 3 üncü maddesi geri çekildi. Plan Bütçe Komisyonunda bu madde reddedildi. 298 sıra sayılı Kanun, Genel Kurulda, 3 üncü madde çıkarıldıktan sonra oylanarak kabul gördü.

– 298 sıra sayılı Kanunun, Plan Bütçede reddedilen 3 üncü maddesinin bir benzeri, mevcut tasarımin 7 nci ve geçici 1 inci maddesinde yer alıyor.

Böylece iki kere reddedilen bir düzenleme, farklı bir kılıf ile önümüze getiriliyor.

Kanun Tasarısı, Yap-İşlet-Devret kapsamında imzalanan sözleşmelerle, kamu hizmetleriyle ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerine göre başlatılmış projeleri, tahkimden yararlandırıyor.

İhale açıldığında, ihaleye giren firmalar, tahkim hakkı bulunmadığını bilerek teklif vermişler, bir riski göze alarak, muhtemelen fiyatlarını yüksek tutmuşlardır. Bir çok şirket de, teklif verebilecekken, kamu hukukuna tabi bir ihale söz konusu olduğundan, bundan imtina etmiş olabilir. Burada bir haksızlık, adaletsizlik söz konusu.

Kaldı ki, tasarı sadece tahkimin geriye işlemesi ile sınırlı değil, yürüten tüm projelerin uygulama kapsamına alınmasıyla, Danıştay'ın inceleme yetkisi de geriye dönük olarak kaldırılmış oluyor. Sözleşmeler, yeniden düzenlenirken, Danıştay'ın, kamu yararına uygun bulmadığı için karşı çıktığı hususlar, yeniden metne konulabilir. Bu şekilde, kamu hizmetlerine ilişkin yürüten işlerin sözleşmelerinin, yeniden ve her türlü denetimden kaçınılarak düzenlenmesinin yolu açılıyor.

Özetle : Tahkim ve yabancı sermayeye karşı değiliz. Ama mevcut kanun, yabancı sermaye ve ileri teknoloji şartını getirmekten uzak; geriye dönük uygulamalarıyla adaletsiz ve Anayasa'ya aykırıdır; Danıştay incelemesinden geçen imtiyaz sözleşmelerinin, özel hukuka göre yeniden düzenlenmesine imkân verdiği için, kamu yararı ile çelişkili bir mahiyet arz ediyor.

Kaldı ki, Dünya Bankası Türkiye direktörü Ajay Chhibber'in Enerji Bakanlığı Müsteşarı Dr. Yurdakul Yiğitgüden'e yazdığı mektuptan da anlaşılacağı üzere, Yap-İşlet-Devret (YİD) modeliyle yapılan santraller TEAŞ'ın zararına olmakta, TEAŞ yüksek fiyatla aldığı elektriği, düşük fiyatla TEDAŞ'a verdiği için mali dengesi sarsılmaktadır. Ajay Chhibber "Daha fazla YİD'in TEAŞ'a enerji satmasıyla birlikte, 2000 ve 2001 yıllarında durumun daha da kötüye gideceğini" belirtiyor ve şu tavsiyelerde bulunuyor :

"YİD'lerle yeniden müzakereye oturun. Hukukî anlaşmaları bitmeyen YİD'leri erteleyin. YİD'lerden Yap-İşletler'e kayın. Yeni üretim kapasitesi için önerilen büyük yatırımların gerekliliğinden emin olmak için talep projeksiyonlarını gözden geçirin"

Arz ettiğim sebeplerle yasa tasarısına, özellikle 2/c, 7 ve geçici 1'inci maddeye mühalifiz.

Saygılarımızla.

Nazlı Hıcak
İstanbul

Yahya Akman
Şanlıurfa

ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Görülüşmekte olan Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde, bunlardan doğan uyuşmazlıklarda tahkim yoluna gidilmesi halinde uyulması gereken ilkelere dair Kanun Tasarısının; Geçici 1 inci maddesine ilişkin muhalefet şerhimizi arz ederiz.

Bu kanun yürürlüğe girmeden, yani tahkime ilişkin düzenlemenin yapılmadığı dönemde; yapılan sözleşmelere ilişkin projelerin müzakeresi sırasında, bu konunun şirket riskini artırdığı gündeme getirilerek, bu risk karşılığında, proje bedellerine gerek kredi masrafları ve gerekse bazı garantilerle yansıtılmıştır.

Bu nedenle zaten maliyeti belirlenmiş bu projelere, hem de siyasi otoritenin ayrımcı bir anlayışla karar alabileceği bir konumda, bu şekilde geriye dönük bir imkan tanınması, hukukun genel prensiplerine aykırı olduğu gibi, rekabet kurallarının ihlali niteliğindedir.

Açıkladığımız bu nedenlerle bu maddeye ilişkin muhalefetimizi arz ederiz.

Sevgi Esen
Kayseri

Sadri Yıldırım
Eskişehir

Aynıık Oy: Tasarının 7 ve geçici I inci maddesi daha önce 22.12.1999 günlü ve 4493 sayılı yasanın üçüncü maddesi olarak Genel Kurula gelmiş ve Genel Kurulda Plan ve Bütçe Komisyonunca geri alınıp reddedildiği ve reddedilme Genel Kurulca benimsendiği için içtüzüğün 76 ncı maddesine göre bir yıl geçmeden tasarı veya teklif olarak ele alınması olanaklı değildir.

Ayrıca bu iki maddenin geçmişe teşmil edilmesi de Anayasaya aykırıdır. Zira tahkimi getiren Anayasanın 47, 25 ve 155 inci maddelerindeki değişiklikler tarihinden önce yapılan sözleşmelere teşmili yapılmaktadır. Halbuki Anayasa değişikliğinin yürürlük tarihinin bir kanunla geçmişe doğru götürülmesi mümkün değildir. Diğer taraftan daha önce Danıştayın denetiminden geçen imtiyaz sözleşmelerinin imtiyaz şartları kaldırılarak özel hukuk mukavelesi haline dönüştürülmesi ve bu sözleşmelerin yenilenmesi tamamen yandaş müteahhitlere devlet olanaklarını peşkeş çekmeye ve devleti talan etmeye yöneliktir. Bu ve Genel Kurulda arz edeceğim nedenlerle yasaya karşıyım.

Kamer Genç
Tunceli Milletvekili

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

KAMU HİZMETLERİ İLE İLGİLİ İMTİYAZ ŞARTLAŞMA VE SÖZLEŞMELERİNDE BUNLARDAN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARDA TAHKİM YOLUNA GİDİLMESİ HALİNDE UYULMASI GEREKEN İLKELERE DAİR KANUN TASARISI

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözülmesinin öngörülmesi durumunda taraflarca sözleşme yapılırken uyulması gereken ilke ve esasları belirlemektir.

Tanımlar

MADDE 2. — Bu Kanunda geçen;

a) Tahkim yolu: Tarafların doğmuş veya doğabilecek bir uyuşmazlığı aralarındaki anlaşmaya göre, Devlet yargısı dışında hakem denilen özel şahıs ya da şahısların kararına götürdükleri, usulî taraflarca belirlenebilecek özel bir yargılama faaliyetini,

b) Milletlerarası tahkim anlaşması: Yabancılık unsuru taşıyan kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların tamamının veya bir kısmının milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi için yapılan anlaşmayı,

c) Yabancılık unsuru: Sözleşmeye taraf olanlardan ya da taraf olan kurulu veya kurulacak şirket ortaklarından en az birinin yabancı menşeli olması veya sözleşmenin uygulanabilmesi için yurt dışı kaynaklı sermaye veya kredi veya teminat veya sigorta sözleşmelerinin akdedilmesinin gerekli olması veya ifa yerinin Türkiye dışında bulunması hallerinden birini,

d) Sözleşme: Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini, ifade eder.

Yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıkların milletlerarası tahkim yoluyla çözümü

MADDE 3. — Yabancılık unsuru taşıyan sözleşmelerde bunlardan doğan uyuşmazlıkların;

a) Türkiye'de toplanarak Türk hukukuna ya da yabancı hukuka göre karar verecek hakem veya hakem kurulunda,

b) Yabancı bir ülkede toplanarak Türk hukukuna ya da yabancı hukuka göre karar verecek hakem veya hakem kurulunda,

c) Kendi tahkim usulü bulunan milletlerarası tahkim kuruluşunda, çözülmesi kabul edilebilir.

Tahkim yoluna ilişkin ilkeler

MADDE 4. — Tahkim yolunun öngörülmesi halinde tahkim anlaşması, sözleşmeye konulan tahkim şartı veya ayrı bir tahkim sözleşmesi şeklinde yapılabilir. Tahkim sözleşmesi, sözleşmenin yürürlüğe konulmasındaki usule tabi olur.

Tahkim şartı veya tahkim sözleşmesinde; tahkim yoluyla çözülecek uyuşmazlıklar, uygulanması istenilen tahkim kuralları, tahkim yeri, hakem ya da hakem kurulunun seçimi ve sayısı, nitelikleri, hakem kurulunun yetkisi, hakem kurulunun yargılama usulü, yargılamada kullanılacak dil, uyuşmazlığın esasına uygulanacak maddî hukukun seçimi, tarafların delil ikamesi, bilirkişilerin seçimi, uyuşmazlığın diğer tarafa ne şekilde bildirileceği, bildirim süresi, tahkim süresi, hakem kurulunun delil toplama yetkisi ve usulü, hakem ücreti, yargılama giderleri, vekalet ücreti ve benzeri konular ayrıntılı biçimde düzenlenir.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**KAMU HİZMETLERİ İLE İLGİLİ İMTİYAZ ŞARTLAŞMA VE SÖZLEŞMELERİNDE
BUNLARDAN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARDA TAHKİM YOLUNA GİDİLMESİ
HALİNDE UYULMASI GEREKEN İLKELERE DAİR KANUN TASARISI**

Amaç

MADDE 1. - Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 2. - Bu Kanunda geçen;

a) Tahkim yolu: Tarafların doğmuş veya doğabilecek bir uyuşmazlığı aralarındaki anlaşmaya göre, Devlet yargısı dışında hakem denilen özel şahıs ya da şahısların kararına götürdükleri, usulü taraflarca belirlenebilecek özel bir yargılama faaliyetini.

b) Milletlerarası tahkim anlaşması: Yabancılık unsuru taşıyan kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların tamamının veya bir kısmının milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi için yapılan anlaşmayı.

c) Yabancılık unsuru: Sözleşmeye taraf kurulu veya kurulacak şirket ortaklarından en az birinin 18.1.1954 tarihli ve 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu hükümlerine göre yabancı kaynaklı olması veya sözleşmenin uygulanabilmesi için yurt dışı kaynaklı sermaye veya kredi veya teminat sözleşmelerinin akdedilmesinin gerekli olması hallerinden birini.

d) Sözleşme: Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini, ifade eder.

Yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıkların milletlerarası tahkim yoluyla çözümü

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tahkim yoluna ilişkin ilkeler

MADDE 4. - Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Hakem kararlarının tanınması, tenfizi ve temyizi

MADDE 5. – Sözleşmelere ilişkin olarak verilen hakem kararlarının temyizi Yargıtay'da, tanıma ve tenfizi ise asliye hukuk mahkemelerinde görülür.

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 6. – Bu Kanunda ve usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası anlaşmalarda hüküm bulunmayan hallerde, 18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile 20.5.1982 tarihli ve 2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun tahkim ile ilgili hükümleri uygulanır.

MADDE 7. – 8.6.1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapılması Hakkında Kanunun geçici 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ancak, birinci fıkrada belirtilen proje ve işler ile 3096 ve 3465 sayılı kanunlara tabi proje ve işlere de 5 inci madde hükmünün uygulanmasına, görevli şirketin bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde başvurusu ve ilgili idarenin miracaatı üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilir. Bu durumda, idare ile görevli şirket arasında yapılmış olan sözleşme, özel hukuk hükümlerine göre Bakanlar Kurulu kararının yayımından itibaren üç ay içinde yeniden düzenlenir. Bu süre, tarafların mutabakatı ile en çok üç ay daha uzatılabilir.”

GEÇİCİ MADDE 1. – Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerine göre başlatılmış projeler ve işler, tabi oldukları usul ve esaslara göre sonuçlandırılır.

Ancak, birinci fıkrada belirtilen proje ve işlere de bu Kanun hükümlerinin uygulanmasına, görevli şirketin bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde başvurusu ve ilgili idarenin miracaatı üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Hakem kararlarının tanınması, tenfizi ve tenyizi

MADDE 5. - Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 6. - Tasarının 6 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. - 8.6.1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yarıım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanunun geçici 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ancak, birinci fıkrada belirtilen proje ve işler ile 4.12.1984 tarihli ve 3096 sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtımı ve Ticareti ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun ve 28.5.1988 tarihli ve 3465 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Dışındaki Kuruluşların Erişme Kontrollü Karayolu (Otoyol) Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanuna tabi proje ve işlere de bu Kanunun 5 inci madde hükmünün uygulanmasına, görevli veya sermaye şirketinin, Kanunun yayım tarihinden itibaren bir ay içinde başvurusu ve ilgili idarenin müracaatı üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilir. Bu durumda, idare ile görevli veya sermaye şirketi arasında yapılmış olan sözleşme, uluslararası finansman temini kriterleri ve idarenin yürürlükteki benzer uygulama sözleşmeleri de dikkate alınarak, özel hukuk hükümlerine göre, Bakanlar Kurulu kararının yayımından itibaren üç ay içinde yeniden düzenlenir. Bu süre, tarafların mutabakatı ile en çok üç ay daha uzatılabilir."

GEÇİCİ MADDE 1. - Tasarının Geçici 1-inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 8. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 9. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>Bülent Ecevit</i> Başbakan		
Devlet Bak. ve Başb. Yrd. <i>D. Bahçeli</i>	Devlet Bak. ve Başb. Yrd. <i>H. H. Özkan</i>	En. ve Tab. Kay. Bak. ve Baş. Yrd. <i>M. C. Ersümer</i>
Devlet Bakanı <i>R. Önal</i>	Devlet Bakanı V. <i>A. K. Tanrıkulu</i>	Devlet Bakanı <i>M. Keçeciler</i>
Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. Ş. S. Gürel</i>	Devlet Bakanı <i>S. Sonuncuoğlu</i>	Devlet Bakanı <i>Y. Yalova</i>
Devlet Bakanı <i>M. Yılmaz</i>	Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. R. Mirzaoğlu</i>	Devlet Bakanı V. <i>Y. Yalova</i>
Devlet Bakanı <i>H. Gemici</i>	Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. Ş. Üşenmez</i>	Devlet Bakanı <i>E. S. Gaydalı</i>
Devlet Bakanı <i>F. Ünlü</i>	Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. A. Çay</i>	Devlet Bakanı <i>M. A. İrtemişelik</i>
Adalet Bakanı <i>Prof. Dr. H. S. Türk</i>	Millî Savunma Bakanı <i>S. Çakmakoğlu</i>	İçişleri Bakanı <i>S. Tantan</i>
Dışişleri Bakanı <i>İ. Cem</i>	Mâliye Bakanı <i>S. Orat</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>M. Bostancıoğlu</i>
Bayındırlık ve İskân Bakanı <i>K. Aydın</i>	Sağlık Bakanı <i>Doç. Dr. O. Durmuş</i>	Ulaştırma Bakanı <i>E. Öksüz</i>
Tarım ve Köylüleri Bakanı <i>Prof. Dr. H. Y. Gökalp</i>	Çalışma ve Sos. Güv. Bak. <i>Y. Okuyan</i>	Sanayi ve Ticaret Bakanı <i>A. K. Tanrıkulu</i>
Kültür Bakanı <i>M. İ. Talay</i>	Türizm Bakanı <i>E. Muncu</i>	Orman Bakanı <i>Prof. Dr. N. Çağan</i>
	Çevre Bakanı <i>F. Aytekin</i>	

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

